

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

Наталія ВЕСЕЛОВСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності D8 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-наукової програми «Право»
(назва освітньо-наукової програми)

тип дисципліни підготовка за спеціальністю

2025 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

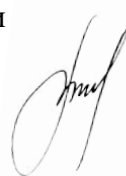

АНТОН ЧУБ

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою теорії та історії держави і права
протокол № 1
від «29» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

АНТОН ЧУБ

Укладач: *Курилюк Юрій Богданович*, доктор юридичних наук, професор.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання»* доцільне після оволодіння здобувачами вищої освіти поглибленими знаннями з сутності науки, логіки та критичне мислення, уміння будувати аргументацію, формулювати та перевіряти гіпотези, робити обґрунтовані висновки, основи роботи з інформацією: пошук, аналіз, систематизація та цитування джерел; математичні та статистичні основи: поняття вибірки, показників, методів обробки даних (для кількісних досліджень); інформаційно-комунікаційні технології: володіння текстовими редакторами, електронними бібліотеками, базами даних, програмами для перевірки плагіату; навички письмової роботи: складання планів, написання рефератів, звітів, курсових та інших навчально-наукових текстів; основ етики та правової культури: розуміння моральних норм, авторського права, академічної відповідальності та доброчесності

Предметом вивчення навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання»* є комплекс правових, соціальних та економічних відносин, що виникають у процесі переміщення людей (легальна/нелегальна, вимушена/добровільна міграція), їх правовий статус, державне регулювання міграційних потоків, а також захист прав мігрантів, біженців та осіб без громадянства в умовах сучасних глобалізаційних викликів.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ECTS).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання»* є формування у здобувачів вищої освіти комплексної системи знань про сучасні міграційні процеси, їх причини (економічні, політичні) та види (регулярна, нерегулярна, примусова), а також аналіз правового регулювання міграції на національному та міжнародному рівнях, дослідження проблем захисту прав мігрантів, протидії нерегулярній міграції та впливу «відпливу мізків» на економіку.

Основними завданнями навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання»* є формування у здобувачів вищої освіти ґрунтовних знань про сутність, причини та наслідки сучасних міграційних потоків, а також у глибокому вивченні правових механізмів регулювання міграції на національному та міжнародному рівнях, аналізі правового статусу мігрантів та розробці рішень для проблемних аспектів; уміння збирати необхідні дані з різних джерел, обробляти і аналізувати їх результати із застосуванням сучасних методів та спеціалізованого програмного забезпечення та уміння презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень державною та іноземною мовами.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання» забезпечує набуття здобувачами освіти компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК03	Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
------	--

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02	Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.
СК04	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.
СК05	Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03	Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.
ПРН04	Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загально-соціального контекстів.
ПРН05	Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
Тема 1. Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика	7	1	2			4	7	1				6
Тема 2. Правове регулювання міграції	7	1	2			4	9		1			8
Тема 3. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту	7	1	2			4	9		1			8
Тема 4. Правове регулювання трудової міграції	10	2	2			6	9	1				8
Тема 5. Міграційна політика України та європейська інтеграція	9	1	2			6	9	1				8
Тема 6. Запобігання правопорушенням у сфері міграції	10	2	2			6	9	1				8
Тема 7. Правові аспекти вимушеного переміщення	10	2	2			6	9		1			8
Тема 8. Державне регулювання набуття громадянства та статусу іноземця	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 9. Міграційні процеси в умовах збройних конфліктів	10	2	2			6	9		1			8
Тема 10. Соціально-правова інтеграція мігрантів	10	2	2			6	10	1	1			8
Усього годин	90	16	20			54	90	6	6			78

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика

Міграція як глобальне загальносвітове суспільне явище. Поняття та класифікація міграцій населення. Теоретико-методологічні підходи до вивчення і регулювання міграційних процесів. Міжнародні міграції населення: причини, обсяги, сучасні тенденції. Взаємозв'язок демографічної, соціально-економічної, етно-культурної, релігійної, політичної, правової, психологічної, та міграційної проблематики. Міграційного права та характеристика її основних інститутів.

Тема 2. Правове регулювання міграції

Право як регулятор міграційних процесів. Нормативно-правове регулювання міграційних процесів в Україні. Міжнародні нормативно-правові акти та інші джерела у сфері міграції. Європейський законодавчий вектор регулювання міграційних процесів. Особливості підзаконного та внутрішньовідомчого регулювання міграційних процесів.

Тема 3. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту

Особливості правового регулювання міжнародного захисту (національний вимір). Міжнародно-правові стандарти визначення статусу біженця. Адміністративні процедури набуття статусу біженця та особи, яка потребує додаткового захисту. Права та обов'язки біженців та осіб, які потребують додаткового чи тимчасового захисту. Юридичний зміст та абсолютний характер принципу *non-refoulement*.

Тема 4. Правове регулювання трудової міграції

Зростання міждержавної конкуренції за якісні трудові ресурси. Міжнародні стандарти регулювання праці мігрантів. Національні дозвільні системи працевлаштування. Правовий статус самозайнятих мігрантів та особливості регулювання дистанційної роботи. Двосторонні угоди про трудову міграцію та соціальне забезпечення. Захист прав трудових мігрантів та протидія експлуатації.

Тема 5. Міграційна політика України та європейська інтеграція

Управління міграційними процесами як політична проблема: стратегії і тактики політичних утворень. Класифікація типів міграційної політики (бар'єрна, фільтруюча, контактна). Основи міграційної політики України. Зв'язок міграційної та прикордонної політики держав. Адміністративна структура управління міграційними процесами ЄС. Візова політика країн Європи та України.

Тема 6. Запобігання правопорушенням у сфері міграції

Міграційна деліктологія: поняття, сутність, особливості. Нерегулярна міграція та торгівля людьми як суспільний феномен та об'єкти практичної діяльності. Міжнародна та національна інституційна система запобігання правопорушенням у міграційній сфері. Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення, які вчиняються мігрантами та щодо них. Запобігання міграційній злочинності. Правовий статус та захист мігранта як жертви злочинної діяльності.

Тема 7. Правові аспекти вимушеного переміщення

Правова природа вимушеного переміщення: поняття, причини та відмінність від добровільної міграції. Міжнародні стандарти захисту внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Національне законодавство про статус ВПО. Гарантії безпечного повернення, реінтеграції та соціальна адаптація після переміщення. Правові механізми фіксації руйнувань, реєстрації пошкодженого майна в державних реєстрах та міжнародні фонди компенсації. Інституційне забезпечення захисту прав ВПО в Україні.

Тема 8. Державне регулювання набуття громадянства та статусу іноземця

Конституційно-правові засади громадянства. Підстави набуття та припинення громадянства в Україні та за кордоном. Інститут подвійного (множинного) законодавства та українські особливості. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства (апатридів). Імміграційна квота, дозволи на імміграцію та проживання: український контекст.

Тема 9. Міграційні процеси в умовах збройних конфліктів

Особливості та правова класифікація вимушеної міграції під час війни. Баланс між захистом прав мігрантів і заходами національної безпеки (сек'юритизація міграції). Проблема депортації та примусового переміщення. Документування та ідентифікація осіб у зоні конфлікту. Захист вразливих груп під час воєнної міграції.

Тема 10. Соціально-правова інтеграція мігрантів

Поняття та моделі інтеграції мігрантів у приймаючому суспільстві. Правовий статус іноземця як фундамент інтеграції мігрантів. Державні гарантії на працю, освіту та соціальні послуги приймаючої держави. Політична інтеграція на місцевому рівні. Правові механізми захисту мігрантів від ксенофобії, расизму та нерівного поводження.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика	1	1
2	Тема 2. Правове регулювання міграції	1	
3	Тема 3. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту	1	
4	Тема 4. Правове регулювання трудової міграції	2	1
5	Тема 5. Міграційна політика України та європейська інтеграція	1	1
6	Тема 6. Запобігання правопорушенням у сфері міграції	2	1
7	Тема 7. Правові аспекти вимушеного переміщення	2	
8	Тема 8. Державне регулювання набуття громадянства та статусу іноземця	2	1
9	Тема 9. Міграційні процеси в умовах збройних конфліктів	2	
10	Тема 10. Соціально-правова інтеграція мігрантів	2	1
Усього годин		16	6

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика	2	
2	Тема 2. Правове регулювання міграції	2	1
3	Тема 3. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту	2	1
4	Тема 4. Правове регулювання трудової міграції	2	
5	Тема 5. Міграційна політика України та європейська інтеграція	2	
6	Тема 6. Запобігання правопорушенням у сфері міграції	2	
7	Тема 7. Правові аспекти вимушеного переміщення	2	1
8	Тема 8. Державне регулювання набуття громадянства та статусу іноземця	2	1
9	Тема 9. Міграційні процеси в умовах збройних конфліктів	2	1
10	Тема 10. Соціально-правова інтеграція мігрантів	2	1
Усього годин		20	6

8. План семінарських занять

Тема 1. Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика

Мета: сформулювати цілісне уявлення про вплив глобалізації, економічних, політичних і соціальних чинників на міграційні потоки.

Питання для обговорення:

1. У чому сутність міграції як глобального загальносвітового суспільного явища?
2. За якими критеріями може бути класифіковано міграцію населення?
3. Які підходи застосовуються до вивчення і врегулювання міграційних процесів?
4. Розкрийте основні інститути міграційного права?
5. Опишіть взаємозв'язок міграції з демографією, економікою та психологією.
6. Продемонструйте як проблема міграції може бути пов'язана з предметом Вашої дисертаційної роботи.

Тема 2. Правове регулювання міграції

Мета: систематизувати знання щодо основних вітчизняних і міжнародних правових актів, що врегульовують міграційні процеси.

Питання для обговорення:

1. Яким чином право впливає на міграційні процеси?
2. Яка система правового регулювання міграції в Україні?
3. Охарактеризуйте систему джерел міжнародного міграційного права?
4. У чому полягає особливість правового регулювання міграційних процесів у ЄС?
5. Розкрийте проблему правового регулювання на підзаконному рівні в Україні.
6. Як правове регулювання переміщення осіб може вплинути на проблеми, що розглядаються у Вашому дослідженні.

Тема 3. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту

Мета: формування комплексної системи знань про міжнародно-правові та національні стандарти захисту вразливої категорії осіб.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає особливість законодавства України щодо міжнародного захисту?
2. Яким чином врегульовано питання статусу біженця на міжнародному рівні?
3. Яка процедура звернення за міжнародним захистом?
4. У чому полягає рівниця між правами й обов'язками громадянина та біженцем?
5. Яку сутність несе у собі принцип *non-refoulement*?
6. Яким чином біженці можуть вплинути на проблему, що Вами досліджується?

Тема 4. Правове регулювання трудової міграції

Мета: систематизувати знання щодо основних національних і міжнародних нормативно-правових актів, що врегульовують питання руху робочої сили.

Питання для обговорення:

1. Які причини руху трудових ресурсів та їхні наслідки для приймаючої сторони та держави-донора?
2. У чому полягають міжнародні стандарти урегулювання трудової міграції?
3. Як держави контролюють рівень працевлаштування іноземців та осіб без громадянства?
4. Які сучасні гарантії працевлаштування та захисту самозайнятих мігрантів?
5. Який вплив на трудову міграцію мають тематичні двосторонні міждержавні угоди?
6. Чи може праця мігрантів вплинути на досліджувані Вами суспільні відносини?

Тема 5. Міграційна політика України та європейська інтеграція

Мета: оволодіння знаннями щодо напрямків урегулювання міграційних процесів і вплив на них євроінтеграційних прагнень України.

Питання для обговорення:

1. Які основні стратегічні напрямки управління міграційними процесами в Україні?
2. У чому полягає сутність типів (бар'єрна, фільтруюча, контактна) міграційної політики?
3. Розкрийте основи міграційної політики України?
4. Яка адміністративна структура управління міграційними процесами ЄС?
5. Які особливості візової політики України та ЄС (порівняльний аналіз)?
6. Які проблеми Вашого дослідження може вирішити міграційна політика держави?

Тема 6. Запобігання правопорушенням у сфері міграції

Мета: осмислення правових та організаційних засад протидії правопорушенням у міграційній сфері.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність та особливість міграційної деліктології?
2. Який вплив нелегальна міграція та торгівля людьми чинить на правопорядок?
3. Яка інституційна система запобігання правопорушенням у міграційній сфері?
4. Здійсніть порівняльну характеристику кримінальних й адміністративних правопорушень у сфері міграції?
5. Які особливі детермінанти міграційної злочинності?
6. Які положення Вашого власного дослідження можуть бути дотичними до запобігання правопорушенням у міграційній сфері?

Тема 7. Правові аспекти вимушеного переміщення

Мета: здобути знання щодо правової природи та механізмів регулювання вимушеного переміщення осіб в умовах війни або надзвичайних ситуацій.

Питання для обговорення:

1. Чим відрізняється добровільна міграція від вимушеного переміщення?
2. Які основні міжнародні стандарти захисту ВПО?
3. Як врегульовано правовий статус ВПО в Україні?
4. Які основні гарантії щодо повернення, реінтеграції та соціальної адаптації ВПО?
5. Яка інституційна система забезпечення прав ВПО в Україні?
6. Яким чином результати Вашого дослідження можуть сприяти захисту ВПО?

Тема 8. Державне регулювання набуття громадянства та статусу іноземця

Мета: опанування теоретико-методологічними й адміністративно-правовими засадами державного регулювання міграційних процесів.

Питання для обговорення:

1. Які правові гарантії у сфері громадянства закладено до Конституції України?
2. У чому полягають особливості набуття та припинення громадянства в Україні?
3. Які особливості має статус подвійного (множинного) громадянства?
4. Як правовий статус іноземців відрізняється від статусу громадянина?
5. Що таке міграційна квота та як вона врегульована в Україні?
6. Як предмет Вашого дослідження може бути пов'язаний з питанням громадянства?

Тема 9. Міграційні процеси в умовах збройних конфліктів

Мета: комплексний аналіз трансформації міграційних потоків, спричинених війною, та їх впливу на соціально-економічну стабільність держав.

Питання для обговорення:

1. Які види вимушеної міграції під час війни?
2. У чому полягає баланс захисту прав людини та забезпеченням національної безпеки?
3. Охарактеризуйте сутність депортації як різновид переміщення?
4. Які особливості документування осіб зон конфлікту?
5. У чому полягають особливості захисту вразливих груп під час воєнного стану?
6. Чи масова міграція 2022 р. вплинула на досліджувану Вами проблему?

Тема 10. Соціально-правова інтеграція мігрантів

Мета: глибоке теоретичне осмислення та практичний аналіз механізмів адаптації іноземців у правове поле та суспільство приймаючої країни.

Питання для обговорення:

1. Для чого і які моделі інтеграції мігрантів у приймаюче суспільство?
2. У чому полягає сутність правового статусу мігранта для інтеграції у державі прибуття?
3. Які базові соціальні гарантії мігрантів приймаючих держав?
4. Яким чином мігранти можуть впливати на політичне життя місцевих громад держави проживання?
5. Які правові механізми недопущення ксенофобії, расизму та нерівного поводження?
6. Які аспекти щодо недискримінації можуть стосуватися предмету Вашого наукового дослідження?

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

11. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Міграційні процеси в сучасному світі: загальна характеристика	4	6
2	Тема 2. Правове регулювання міграції	4	8
3	Тема 3. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту	4	8
4	Тема 4. Правове регулювання трудової міграції	6	8
5	Тема 5. Міграційна політика України та європейська інтеграція	6	8
6	Тема 6. Запобігання правопорушенням у сфері міграції	6	8
7	Тема 7. Правові аспекти вимушеного переміщення	6	8
8	Тема 8. Державне регулювання набуття громадянства та статусу іноземця	6	8
9	Тема 9. Міграційні процеси в умовах збройних конфліктів	6	8
10	Тема 10. Соціально-правова інтеграція мігрантів	6	8
Усього годин		54	78

12. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота – форма організації освітнього процесу, за якої здобувач вищої освіти опановує навчальну дисципліну в час, вільний від навчальних занять. Метою самостійної роботи є засвоєння у повному обсязі навчальної програми, розвиток дослідницьких компетентностей та інтеграція результатів навчання у виконання дисертаційного дослідження, формування в здобувача вищої освіти здатності бути активним учасником освітнього процесу, уміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) опановувати теоретичні й практичні знання, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Завдання для самостійної роботи: підготовка та апробація результатів наукового дослідження, безпосередньо пов'язаного з темою дисертації здобувача. Необхідно підготувати тези наукової доповіді для участі у науково-практичній конференції, яку проводить ВНЗ «Національна академія управління» або інший заклад вищої освіти чи наукова установа (всеукраїнського чи міжнародного рівня); подати тези відповідно до вимог організаторів конференції; виступити з доповіддю за темою обраного дисертаційного дослідження. Вимоги до змісту тез наукової доповіді: відображення актуальності теми дослідження, чітке формулювання мети та завдань, короткий виклад методології дослідження, основні результати, висновки та практичне значення отриманих результатів. Вимоги до обсягу та оформлення: 2–4 сторінки, оформлення відповідно до вимог конкретної конференції, обов'язкове дотримання стандартів академічної доброчесності та коректне цитування джерел. Форма звітності: надання копії опублікованих тез (або сертифіката учасника) або інше підтвердження виступу (програма конференції, сертифікат, довідка).

Варіанти контрольної роботи (для заочної форми здобуття освіти)

Нижче подано варіанти завдань для контрольної роботи, що відповідають змісту окремих тем дисципліни та поглиблюють опрацювання навчального матеріалу. Необхідно обрати варіант та виконати наведені завдання. Вимоги до контрольної роботи: 8–12 сторінок тексту (*шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1*). Слід опрацювати щонайменше 10–12 джерел. Використання класичних праць з міжнародного та міграційного права обов'язкове. Дотримання принципів академічної доброчесності – засадничий принцип навчання. Здійснюйте коректне цитування використаних джерел. Заборонено плагіат: текст має бути оригінальним, з власним аналітичним та методологічним осмисленням. Максимальна кількість балів за виконану контрольну роботу – 50 балів.

Варіант 1.

1. Розкрийте міжнародно-правові стандарти захисту прав мігрантів у сучасних умовах.
2. Охарактеризуйте основні тенденції сучасної міжнародної трудової міграції.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте роль економічного чинника у сучасних міграційних процесах.
2. Розкрийте сутність вимушеної міграції та правовий статус біженців.

Варіант 3.

1. Проаналізуйте джерела міграційного права та особливості їх інституціоналізації.
2. Охарактеризуйте інститут депортації та правові особливості вимушеної міграції.

Варіант 4.

1. Розкрийте сутність сучасних міграційних процесів та їх вплив на соціально-економічний розвиток країн-донорів та країн-реципієнтів.
2. Порівняйте правовий статус легального трудового мігранта та нелегального мігранта

Варіант 5.

1. Проаналізуйте роль демографічної кризи у промислово розвинених країнах.
2. Опишіть правові механізми захисту ВПО відповідно до законодавства України.

Варіант 6.

1. Розкрийте особливості правового регулювання міграції в межах Європейського Союзу.
2. Охарактеризуйте різницю між економічною міграцією та вимушеним переміщенням.

Варіант 7.

1. Проаналізуйте правові наслідки «відтоку мізків» для країн, що розвиваються.
2. Розкрийте роль міжнародних угод у захисті прав мігрантів.

Варіант 8.

1. Проаналізуйте роль міжнародних угод у формуванні міграційних процесів.
2. Розкрийте правові проблеми інтеграції мігрантів та боротьбу з ксенофобією.

13. Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей у сфері методології наукових досліджень та академічної доброчесності.

Рекомендовані платформи:

- Coursera (Міжнародні міграції: глобальна проблема: <https://www.coursera.org/learn/international-migrations>; Refugee & Asylum Advocacy: Legal Frameworks for Protection: <https://www.coursera.org/learn/refugee-asylum-advocacy>; громадянство та верховенство права: <https://www.coursera.org/learn/citizenship-rule-of-law>);

- Prometheus (Що має знати внутрішньо переміщена особа? <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/what-idps-need-to-know/>; Управління кризовим реагуванням та інтеграція внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах в умовах воєнного стану: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/crisis-response-idp-management-martial-law/>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти.

14. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диференційований залік)

1. Що таке міграція як глобальне суспільне явище та за якими основними ознаками здійснюється класифікація її видів?

2. Які ключові теоретико-методологічні підходи існують для аналізу та державного регулювання міграційних процесів у сучасному світі?

3. Якими є головні причини, обсяги та сучасні тенденції міжнародних міграцій населення в умовах глобалізації?

4. Як саме міграційні процеси взаємодіють із демографічними, соціально-економічними, етнокультурними та правовими аспектами життя суспільства?

5. Як можна охарактеризувати систему міграційного права та які його основні інститути забезпечують правове регулювання цього явища?

6. Яка роль права як основного регулятора міграційних процесів та у чому полягає специфіка правового впливу на міграційні відносини?

7. Яку структуру має система нормативно-правового регулювання міграції в Україні та які національні закони є базовими у цій сфері?

8. Які саме міжнародні нормативно-правові акти та джерела права визначають загальносвітові стандарти поведінки з мігрантами?

9. У чому полягають особливості європейського законодавчого вектора та як норми ЄС впливають на трансформацію українського міграційного законодавства?

10. Яке значення мають підзаконні та внутрішньовідомчі акти у механізмі практичної реалізації міграційної політики держави?

11. Які міжнародно-правові стандарти та критерії (згідно з Конвенцією 1951 року) є визначальними для надання особі статусу біженця? Якими є етапи та особливості адміністративної процедури розгляду заяв про надання статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, в Україні?

12. У чому полягає різниця в обсязі прав та обов'язків між біженцями та особами, яким надано тимчасовий чи додатковий захист?

13. Яким є юридичний зміст та сфера застосування принципу *non-refoulement* (невислання) як фундаментальної гарантії міжнародного захисту?

14. Чому принцип заборони примусового повернення має абсолютний характер і які міжнародні акти закріплюють його пріоритет над національними інтересами безпеки?

15. Як міжнародні стандарти праці (зокрема конвенції МОП) регулюють статус трудящих-мігрантів та які механізми вони передбачають для їх захисту від дискримінації?

16. Які існують особливості функціонування національних дозвільних систем працевлаштування іноземців та яка відповідальність передбачена за роботу без дозволу?

17. Яким є правовий статус самозайнятих мігрантів та які сучасні виклики виникають при правовому регулюванні їхньої дистанційної (віддаленої) роботи?
18. Яку роль відіграють двосторонні міжнародні угоди у забезпеченні прав мігрантів на соціальне страхування та пенсійне забезпечення при переїзді між державами?
19. Які правові інструменти та превентивні заходи використовуються на національному рівні для протидії експлуатації трудових мігрантів та захисту їхніх фундаментальних прав?
20. Чому управління міграційними процесами розглядається як гостра політична проблема та які стратегії і тактики використовують сучасні держави для її розв'язання?
21. У чому полягає принципова різниця між бар'єрним, фільтруючим та контактним типами міграційної політики і які чинники визначають вибір того чи іншого типу?
22. Якими є концептуальні засади міграційної політики України та як вона узгоджується із завданнями національної прикордонної політики?
23. Як побудована адміністративна структура управління міграційними процесами в ЄС і які інституції відповідають за координацію спільної міграційної стратегії?
24. Які особливості сучасної візової політики країн Європи та якими є етапи її гармонізації з візовою політикою України?
25. Що таке міграційна деліктологія як галузь знань та які специфічні особливості характеризують міграційну злочинність у сучасному світі?
26. Як взаємопов'язані нерегулярна міграція та торгівля людьми і чому ці явища розглядаються як ключові об'єкти протидії з боку правоохоронних органів?
27. Які саме державні та міжнародні інституції складають єдину систему запобігання правопорушенням у міграційній сфері та як вони взаємодіють між собою?
28. У чому полягає різниця між адміністративною та кримінальною відповідальністю за правопорушення, що вчиняються мігрантами або спрямовані проти них?
29. Які види кримінальної відповідальності в міграційній сфері існують в КК України?
30. Який правовий статус має мігрант як жертва злочину та які спеціальні заходи захисту і реабілітації передбачені для такої категорії осіб?
31. У чому полягає правова природа вимушеного переміщення та за якими ключовими критеріями воно відрізняється від добровільної міграції?
32. Які основні міжнародні стандарти (зокрема Керівні принципи ООН) визначають особливості захисту прав внутрішньо переміщених осіб (ВПО)?
33. Яким чином національне законодавство України регулює статус ВПО та які специфічні права й гарантії воно надає цій категорії громадян?
34. Які правові механізми забезпечують фіксацію руйнувань і реєстрацію пошкодженого майна в державних реєстрах для подальшого отримання компенсацій?
35. Як організовано інституційне забезпечення захисту прав ВПО в Україні та які існують стратегії для їхньої соціальної адаптації та реінтеграції?
36. Якими є основні конституційно-правові засади громадянства та як вони визначають правовий зв'язок особи з державою?
37. Які існують законні підстави для набуття та припинення громадянства в Україні порівняно з міжнародною практикою?
38. У чому полягає специфіка інституту множинного громадянства та якими є сучасні законодавчі підходи до цього питання в Україні?
39. Яким є обсяг прав та обов'язків, що складають спеціальний правовий статус іноземців та осіб без громадянства (апатридів)?
40. Як функціонує механізм встановлення імміграційних квот та який порядок отримання дозволів на імміграцію і проживання в Україні?
41. Якою є правова класифікація вимушеної міграції в умовах війни та чим вона відрізняється від інших видів міграційних процесів?
42. Як державі дотримуватися балансу між захистом прав мігрантів та заходами національної безпеки в умовах збройного конфлікту?
43. У чому полягає юридична різниця між законною евакуацією та протиправною депортацією чи примусовим переміщенням осіб?

44. Які існують особливості документування та ідентифікації осіб, що перебувають у зоні бойових дій або втратили документи внаслідок конфлікту?

45. Які спеціальні механізми захисту вразливих груп (дітей, осіб з інвалідністю, людей похилого віку) передбачені міжнародним гуманітарним правом під час воєнної міграції?

46. Що таке інтеграція мігрантів та які існують основні моделі їхнього включення у приймаюче суспільство (асиміляція, мультикультуралізм тощо)?

47. Чому правовий статус іноземця розглядається як фундаментальна передумова для успішної соціальної та економічної інтеграції особи?

48. Які саме державні гарантії щодо доступу до ринку праці, освіти та соціальних послуг зобов'язана надавати приймаюча держава згідно з міжнародними стандартами?

49. Які правові можливості існують для політичної інтеграції мігрантів на місцевому рівні та як це впливає на розвиток територіальних громад?

50. Якими є основні правові механізми захисту мігрантів від проявів ксенофобії, расизму та дискримінації у правовому полі сучасної держави?

15. Методи навчання

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій: схем, моделей, алгоритмів наукового пошуку та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда, виступ на конференції тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, тез доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

16. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни *«Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання»* використовуються такі методи оцінювання:

Для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), апробації результатів наукового дослідження, контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо.

Для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

17. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення диференційованого заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни *«Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання»* є підсумковий контроль – диференційований залік.

18. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного та підсумкового контролю знань відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «*Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання*» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів (від – до)
Аудиторна робота	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
Самостійна робота	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти ([https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-\(red-2021\).pdf](https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-otsiniuvannia-znan-zdobuvachiv-(red-2021).pdf)).

Порядок зарахування результатів неформальної освіти

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за заявою здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до **10 балів** у межах самостійної роботи.

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з початкової дисципліни «*Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання*» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії відповідно до Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно з таблицею:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проскту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

19. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60											Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

20. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Актуальні проблеми сучасних міграційних процесів та їх правове регулювання» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- варіанти завдань для самостійної роботи аспірантів;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

21. Рекомендована література

1. Kuderska N., Ksenziuk F., Kuryliuk Y. et al. The Concept of European Administrative Space and it's implementation in Ukraine. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12(2) XXVII. pp. 104–106. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120228/papers/A_19.pdf
2. Kuryliuk Yu. Impact of the russian-Ukrainian war on migration processes in the region. *Customs Scientific Journal*. 2022. № 2. С. 48–54. URL: <http://dx.doi.org/10.32782/2308-6971/2022.2.7>
3. Курилюк Ю., Родінова Н., Овчар П. Проблеми та перспективи міграційної політики ЄС. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-34>
4. Kuryliuk Yu., Oliinyk S., Kushnir Ya. Irregular migration and readmission: interconnection, settlement opportunities. *Lex Humana*. 2023. Vol. 15. No 2. pp. 296–307. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2514>

5. Kuryliuk Y., Kovalevska I., Shvedova H. et al. Guarantees to ensure the rights, freedoms and legitimate interests of persons in places of detention. *Relacoes Internacionais no Mundo Atual*. 2023. Vol. 4(42). pp. 613–629, e-6552.
6. Курилюк Ю.Б. Проблеми антикризового регулювання економічних процесів в умовах міграції населення. *Академічні візії*. 2023. Вип. 19. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8002680>
7. Курилюк Ю.Б., Олійник С.М. Реадмісія нелегальних мігрантів (міжнародно-правова і внутрішньодержавна регламентація): монографія. Київ: ВД «Дакор», 2023. 428 с.
8. Kuryliuk Y., Chernousov A., Haverkamp R. et al. Human trafficking in Ukraine and satellite crimes: transformation of criminological indicators (January 2006 – April 2023). *European Political and Law Discourse*. 2023. Vol. 10(3). pp. 5–38. URL: <http://dx.doi.org/10.46340/eppd.2023.10.3.1>
9. Сохацький О.Ю., Вейдер Т.М., Курилюк Ю.Б. Дослідження ролі держав у розробці та виконанні стратегій забезпечення людської безпеки в умовах масового переміщення населення. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 7(7). С. 441–457. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-7\(7\)-441-457](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-7(7)-441-457)
10. Міграційне право України: навч. посіб. / Р.Л. Сопільник, М.В. Ковалів, С.С. Єсімов та ін. Львів: СПОЛОМ, 2023. 260 с.
11. Міграційне право України: підручник / за заг. ред. С.М. Гусаров. Харків: Дім реклами, 2016. 296 с.
12. Мельник Ю.П. Міграційна політика ЄС в контексті військових дій в Україні та світі. *Політікус*. 2024. Вип. 1. С. 169-173. URL: https://politicus.od.ua/1_2024/27.pdf
13. Харитонов Р.Ф., Чайковський Ю.В. Міжнародне міграційне право: навч.-метод. посіб. Одеса: Фенікс, 2022. 78 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/a0afb2a5-071a-439a-bc79-316e72e5569b/download>
14. Handbook on European law relating to asylum, borders and immigration. European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, 2020. 366 p. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/ue-fra-2020-handbook_asylum_eng
15. Dennison J. (2023). Communication on irregular migration Author: URL: <https://cadmus.eui.eu/server/api/core/bitstreams/f1736b64-f44a-5b0c-a647-186dd7bc5f4a/content>